

.....
**Οι διαστάσεις και τα σύνορα
του Ελληνικού Ιατρικού Τύπου***
.....

Αξιόπιστα στοιχεία για την κατάσταση του ιατρικού Τύπου στην Ελλάδα δεν διατίθενται, σήμερα, από κανένα φορέα (επιστημονικό, πανεπιστημιακό, πολιτειακό, βιβλιοθηκονομικό ή άλλον). Αυτό το λυπηρό γεγονός υποδηλώνει σαφέστατα ότι, εξαιρουμένων εκείνων που ασχολούνται με την έκδοση των 100 περίπου ελληνικών ιατρικών περιοδικών, κανένας άλλος, ή τουλάχιστον κανένας από τους θεσμικούς φορείς της Ελληνικής Ιατρικής, δεν θεωρεί τον Ελληνικό Ιατρικό Τύπο (ΕΙΤ) απαραίτητη συντεταγμένη της λειτουργίας της. Η άρνηση των Ιατρικών Σχολών των Ελληνικών Πανεπιστημίων να προσμετρήσουν τις ελληνικές δημοσιεύσεις στα προσόντα των υποψηφίων μελών τους, η έλλειψη συνδρομητών και η κάθε άλλο παρά υγιής οικονομία των ελληνικών περιοδικών επιβεβαιώνουν αυτή την κατάσταση. Είναι προφανές, επομένως, ότι ο ΕΙΤ υπάρχει και συντηρείται αφενός από την ερασιτεχνική προσπάθεια μερικών ατόμων, που επιμένουν να τον θεωρούν ως βασική παράμετρο της Επιστήμης, και αφετέρου επειδή ενδεχομένως εξυπηρετεί κάποια συμφέροντα, που κινούνται έξω από το αμιγώς επιστημονικό πλαίσιο. Κατ' αυτή την έννοια, τα περιθώρια για να ασχοληθεί κάποιος με την τρέχουσα πραγματικότητα των ελληνικών βιοϊατρικών περιοδικών, χρησιμοποιώντας τους

σύγχρονους όρους ποιότητας της επιστημονικής επικοινωνίας, είναι εξαιρετικά περιορισμένα.

Τα προβλήματα του ΕΙΤ είναι πλέον αφετηριακά και γίνονται ακόμη θεμελιακότερα, αν εξεταστούν υπό το πρίσμα της κατάστασης που διαμορφώνεται στο διεθνή βιοϊατρικό Τύπο. Η θεώρηση αυτή επιβάλλεται, προκειμένου να προσδιοριστεί το συμπληρωματικό ή ανταγωνιστικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο καλείται να λειτουργήσει ο ΕΙΤ. Πολύ περισσότερο, είναι απολύτως αναγκαία, από τη στιγμή που ένα σημαντικό ποσοστό των Ελλήνων βιοϊατρικών επιστημόνων της Διασποράς, με αξιολογότερη παρουσία στο διεθνή βιοϊατρικό Τύπο, επιθυμούν και δικαιούνται να συμμετέχουν άμεσα στη διαμόρφωση της εντός των συνόρων Ιατρικής. Δεν είναι, επομένως, άστοχο να αναζητηθεί το μέρισμα της συγγραφικής τους δραστηριότητας που αντιστοιχεί στον ΕΙΤ, έστω και ως εκδήλωση της πρόθεσής τους να ενταχθούν στο επικοινωνιακό περιβάλλον της εγχώριας Επιστήμης.

Από το σύνολο των βιοϊατρικών περιοδικών που κυκλοφορούν παγκοσμίως και εκτιμάται ότι ανέρχονται σε 70.000 περίπου,¹ διακρίνονται, καταρχήν, τα μεγάλα έγκυρα περιοδικά διεθνούς κυκλοφορίας και αναγνωσιμότητας. Αγγλόφωνα κατά κανόνα, είναι εκείνα που φιλοξενούν τις μελέτες μεγάλων ερευνητικών κέντρων των ανεπτυγμένων χωρών [68% των άρθρων που δημοσιεύονται στα περιοδικά του Science Citation Index (SCI), προέρχονται από τις χώρες της G7¹] και συνδιαμορφώνουν τις τάσεις και τις στρατηγικές της σύγχρονης βιοϊατρικής έρευνας παγκοσμίως. Ταυτόχρονα, βέβαια, παρουσιάζουν και μια σειρά προβλημάτων, που εκπηγάζουν από την ολοένα αυξανόμενη εμπλοκή της τελευταίας με το οικονομικό

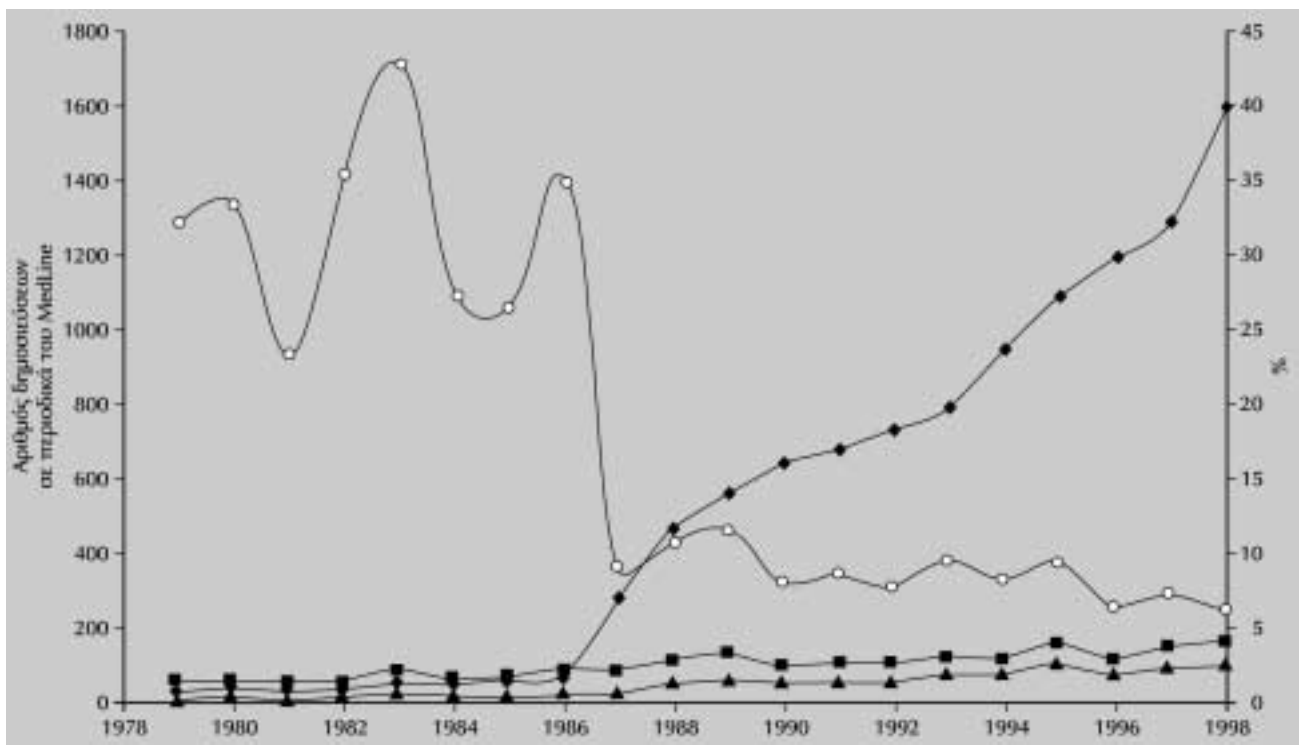
* Το άρθρο στα Αγγλικά δημοσιεύεται στο *Hellenic Medical Journal* 1999, 3(2), επίσημο όργανο της World Hellenic Bio-medical Association.

σύστημα. Οι συντάκτες τους απειλούνται διαρκώς εντονότερα από δολιότητες,² αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην προσπάθεια αμερόληπτης αξιολόγησης των υποβαλλομένων εργασιών³ και ήδη βρίσκονται σε αντιπαράθεση με τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, που χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο για τις ανακοινώσεις ερευνητικών κέντρων που ελέγχονται από ιδιωτικά συνήθως συμφέροντα.⁴

Μέσα σ' αυτό κλίμα, τα μεγάλα διεθνή βιοϊατρικά περιοδικά εμφανίζονται όλο και λιγότερο πρόθυμα να δημοσιεύσουν την ερευνητική παραγωγή των αναπτυσσομένων χωρών,¹ ιδιαίτερα όταν αυτή αναφέρεται σε θέματα τοπικού ενδιαφέροντος. Όπως φαίνεται στην εικόνα 1, κατά τη διάρκεια της τελευταίας εικοσαετίας, ενώ οι ελληνικής προέλευσης εργασίες, που δημοσιεύθηκαν στα περιοδικά του MedLine, αυξήθηκαν κατά 57 φορές, εκείνες από αυτές που αναφέρονταν σε τοπικά θέματα, απλώς δεκαπλασιάστηκαν. Είναι πολύ πιθανό ότι σημαντικό ποσοστό αυτής της διαφοράς οφείλεται στην ανάπτυξη της βιοϊατρικής έρευνας στη χώρα μας, προς την κατεύθυνση των θεμάτων που απασχολούν τη διεθνή Επιστήμη. Η διαφορά,

εντούτοις, είναι αρκετά μεγάλη, ώστε να επιτρέπει να υποπτευθεί κανείς ότι για ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό της ευθύνεται και η απροθυμία των συγκεκριμένων περιοδικών να φιλοξενήσουν μελέτες αμιγώς ελληνικού ενδιαφέροντος. Προβληματίζει, μάλιστα, το ενδεχόμενο της αποθάρρυνσης, εξ αυτού του γεγονότος, των Ελλήνων ερευνητών να ασχοληθούν με τα προβλήματα υγείας της χώρας τους, όταν η αξιολόγηση του επιστημονικού τους έργου στηρίζεται αποκλειστικά στις δημοσιεύσεις τους σε ξένα περιοδικά.

Ενόψει του αποκλεισμού τους από τα διεθνή περιοδικά, οι επιστήμονες πολλών αναπτυσσομένων χωρών τροφοδοτούν με τα άρθρα τους τον εθνικό τους Τύπο, τον οποίο προσπαθούν να εντάξουν στους διεθνείς καταλόγους βιοϊατρικών περιοδικών (Index Medicus, SCI κ.ά.), προκειμένου να τύχουν ανάλογης διεθνούς αναγνώρισης. Βέβαια, ούτε η προσπάθεια ένταξης είναι εύκολη (δύο μόνο από τα ελληνικά βιοϊατρικά περιοδικά συμπεριλαμβάνονται στα Excerpta Medica) ούτε και η ένταξη όσων κατόρθωσαν να την επιτύχουν, αποδίδει την αναμενόμενη αναγνώριση, αν ληφθεί υπόψη ότι τα

Εικόνα 1. Οι ελληνικές δημοσιεύσεις στα περιοδικά του MedLine. [Ρόμβοι: Εργασίες που προέρχονται από ελληνικά ερευνητικά ιδρύματα. Τρίγωνα: Εργασίες που προέρχονται από ελληνικά ερευνητικά ιδρύματα και αναφέρονται σε ελληνικά θέματα (Greece OR Greek IN TITLE). Τετράγωνα: Σύνολο εργασιών που αναφέρονται σε ελληνικά θέματα. Λευκοί κύκλοι: Ποσοστό των εργασιών που προέρχονται από ελληνικά ερευνητικά ιδρύματα και αναφέρονται σε ελληνικά θέματα].

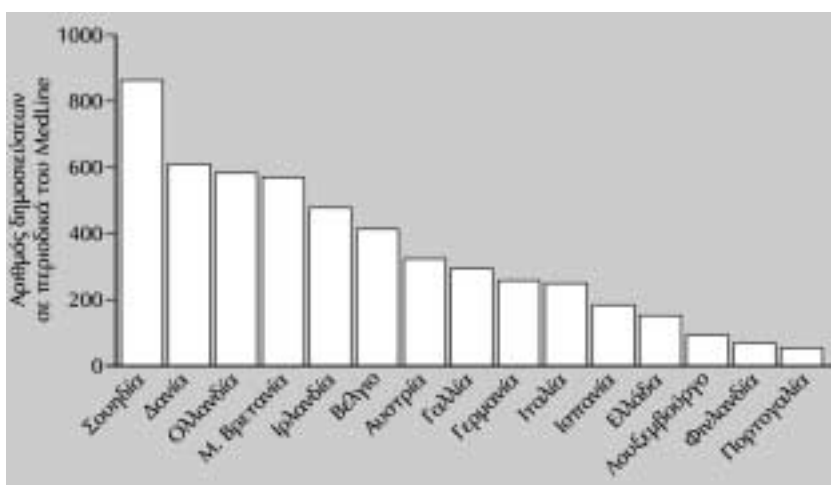
μισά περίπου από τα άρθρα των περιοδικών του S-CI ουδέποτε παρατίθενται.⁵

Μέσα σ' αυτή τη συγκυρία, η υπόσταση του ΕΙΤ, όπως και κάθε εθνικού ιατρικού Τύπου, εξαρτάται από τη δυνατότητά του να επαναπροσδιορίσει την ταυτότητα και τους στόχους του. Δύο χαρακτηριστικά των βιοϊατρικών περιοδικών είναι αναγκαία και ικανά να αποδώσουν σ' αυτά το γνώρισμα της ελληνικότητας. Πρώτον, η ευθύνη της λειτουργίας τους (ή και η ιδιοκτησία τους) πρέπει να ανήκει σε επιστημονικό φορέα ελληνικών συμφερόντων, ανεξαρτήτως της έδρας του και του τόπου, στον οποίο δραστηριοποιείται. Για παράδειγμα, το περιοδικό *Anticancer Research*, που περιλαμβάνεται στο Index Medicus, δεν μπορεί να θεωρηθεί ελληνικό, επειδή το διεθνές ίδρυμα, του οποίου αποτελεί όργανο (International Institute of Anticancer Research), εδρεύει απλώς στην Ελλάδα. Θα ήταν ευχής έργο ο αριθμός των ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στο χώρο της διεθνούς έρευνας και εδρεύουν στη χώρα μας, να ήταν πολύ μεγαλύτερος. Υπό τις παρούσες, όμως, συνθήκες, κάτι τέτοιο είναι μάλλον απίθανο να συμβεί, σε χρόνο τουλάχιστον που θα επέτρεπε προσδοκίες για την ανάπτυξη ενός ΕΙΤ ανταγωνιστικού των διεθνών ομολόγων του (εικ. 2).

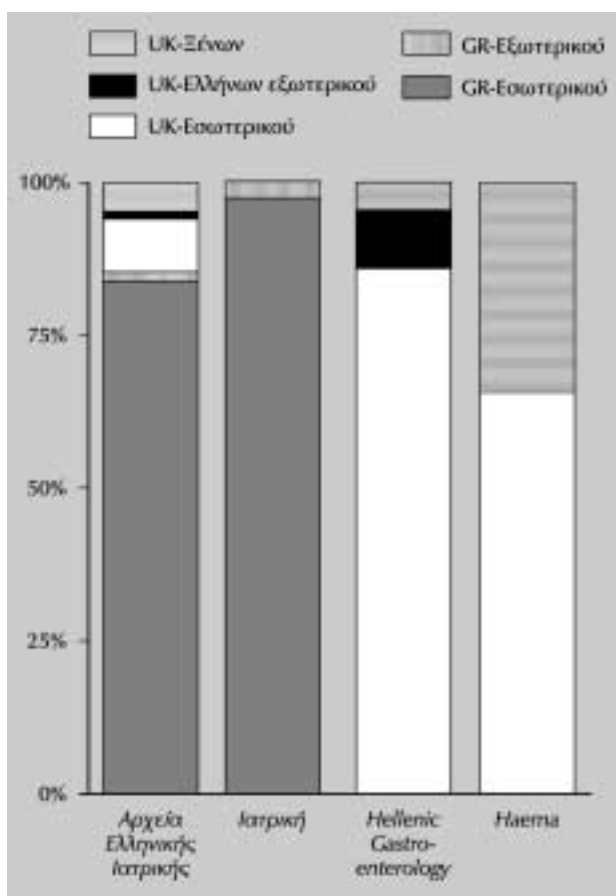
Το δεύτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα της ελληνικότητας ενός περιοδικού είναι ασφαλώς η γλώσσα. Όσο κι αν φαίνεται αυτονόητο ότι τα ελληνικά ιατρικά περιοδικά θα έπρεπε να γράφονται στην Ελληνική γλώσσα, άλλο τόσο θα ήταν άστοχο να αγνοηθούν τα δυνητικά οφέλη τους από τη χρήση της Αγγλικής. Η διεθνής πρακτική της παράθεσης των καταλογογραφικών στοιχείων των άρθρων στα Αγγλικά έχει υιοθετηθεί, από παλιά, από το σύνολο σχεδόν των ελληνικών περιοδικών. Ο

προβληματισμός όμως που υπάρχει, αυτή τη στιγμή, έχει σχέση με τη δημοσίευση, στα ελληνικά περιοδικά, άρθρων γραμμένων εξ ολοκλήρου στα Αγγλικά. Οι υποστηρικτές αυτής της πρακτικής θεωρούν ότι, κατ' αυτόν τον τρόπο, τα ελληνικά περιοδικά μπορούν να δέχονται ευκολότερα εργασίες από διαπρεπείς, Έλληνες και ξένους, συναδέλφους της Αλλοδαπής, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητάς τους. Πολλοί, επίσης, αποσκοπούν με αυτή την πρακτική στην ενίσχυση της επιστημονικής επιρροής στον ευρύτερο γεωπολιτικό χώρο (Βαλκανική, Ανατολική Μεσόγειος).

Σύμφωνα με αυτή την αντίληψη, τα δύο εγκυρότερα γενικού ενδιαφέροντος ελληνικά περιοδικά (*Ιατρική, Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*), εδώ και μερικά χρόνια, δημοσιεύουν άρθρα και στην Αγγλική γλώσσα, ενώ δύο νεότερα, ειδικά περιοδικά (*Hellenic Gastroenterology, Haema*) δημοσιεύουν μόνο στην Αγγλική. Αξιολογώντας το εγχείρημα, διαπιστώνεται ότι ο πρώτος από τους παραπάνω στόχους μάλλον δεν επιτεύχθηκε (εικ. 3). Η συνεργασία των διακεκριμένων Ελλήνων της Διασποράς με τα ελληνικά περιοδικά δεν διευκολύνθηκε από τη χρήση της Αγγλικής. Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμη και οι επιφανείς προσκεκλημένοι ομιλητές της εναρκτήριας τελετής του μείζονος συνεδριακού γεγονότος της χώρας, του Ετήσιου Πανελληνίου Ιατρικού Συνεδρίου, που καλούνται να παραχωρήσουν τα κείμενα των διαλέξεών τους στο περιοδικό της διοργανώτριας Ιατρικής Εταιρείας Αθηνών, σπάνια ανταποκρίνονται στην πρόσκληση. Κανένας, εξάλλου, δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι η επιστημονική ποιότητα των περιοδικών βελτιώθηκε από τον αξιοσημείωτο αριθμό αγγλικών άρθρων που υπέβαλαν σ' αυτά οι Βαλκάνιοι ή άλλοι μεσογειακοί συναδέλφοι. Είναι βέβαιο ότι οι συγκεκριμένοι

Εικόνα 2. Οι δημοσιεύσεις στα περιοδικά του MedLine κατά το έτος 1998, που προέρχονται από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα βρίσκεται στη 12η θέση.

Εικόνα 3. Οι δημοσιεύσεις τεσσάρων ελληνικών περιοδικών σύμφωνα με τη γλώσσα και την προέλευσή τους. Τα δύο πρώτα δημοσιεύουν άρθρα στα Ελληνικά και στα Αγγλικά, ενώ τα δύο τελευταία είναι αμιγώς αγγλόφωνα.

συνάδελφοι υπέβαλαν στα (μη καταλογογραφημένα) ελληνικά περιοδικά άρθρα τους που δεν είχαν σοβαρή πιθανότητα να δημοσιευθούν σε κάποιο καταλογογραφημένο διεθνές περιοδικό. Ακόμη και αυτό το γεγονός, όμως, επιτρέπει τη σκέψη ότι μια σοβαρότερη προσπάθεια δεν θα ήταν καθόλου δύσκολο να μετατρέψει τον ΕΙΤ σε πόλο έλξης της συγγραφικής δραστηριότητας της περιοχής, με αυτονόητα θετικά επακόλουθα.

Μια άλλη σοβαρή παρατήρηση είναι ότι μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων του Εσωτερικού προτιμούν να μη δημοσιεύουν στα Ελληνικά. Προφανώς, το γεγονός αυτό αντανακλά την ανάγκη τους να «συνομιλούν» με τους συναδέλφους τους του Εξωτερικού και η χρήση της Αγγλικής, από κάποια περιοδικά, τους έδωσε αυτή την ευκαιρία. Ανεξάρτητα από την τελική επιτυχία του στόχου της καταχώρησης των αγγλόφωνων ή δίγλωσσων περιοδικών στους διεθνείς

καταλόγους, η σύγχρονη τεχνολογία δίνει σημαντικές δυνατότητες να εξυπηρετηθεί η ανάγκη επικοινωνίας με τη διεθνή επιστημονική κοινότητα, την οποία αποδεικνύεται ότι έχουν οι Έλληνες συγγραφείς. Το Internet αποτελεί μια καλή ευκαιρία, που, με αυτά τα δεδομένα, θα έπρεπε ίσως να εξεταστεί σοβαρότερα από τους υπεύθυνους της έκδοσης των ελληνικών περιοδικών.⁶

Μετά από αυτά, διαπιστώνεται ότι η χρήση της Αγγλικής από τα ελληνικά περιοδικά όχι μόνο δεν πρέπει να εγκαταλειφθεί, αλλά έχει σημαντικούς λόγους να οργανωθεί σε αποδοτικότερη βάση. Η ανησυχία που εκφράζεται απέναντι σε αυτή την άποψη, εστιάζεται στη δυνητική εξαφάνιση της ελληνικής ιατρικής γλώσσας και στον πολιτισμικό κίνδυνο που συνεπάγεται κάτι τέτοιο. Τα δεδομένα (εικ. 3) δείχνουν ότι ο κίνδυνος αυτός, για το άμεσο τουλάχιστον μέλλον, δεν είναι απειλητικότερος από την περιθωριοποίηση της Ελληνικής Ιατρικής από το διεθνές γίγνεσθαι της Επιστήμης. Η όποια αλληλεπίδραση της Ελληνικής Ιατρικής με τα διεθνώς τεκταινόμενα εξασφαλίζεται από τη χρήση της Αγγλικής, αποτελεί και αυτή πολιτισμικό «κέρδος» και συντηρεί την εθνική πολιτισμική υπόσταση. Η διατήρηση της γλώσσας μας εντός των συνόρων, με μοναδικό σκοπό την απορρόφηση των επιτευγμάτων της διεθνούς Ιατρικής, είναι μάλλον βέβαιο ότι, μακροπρόθεσμα, θα οδηγήσει σε επιστημονικό έλλειμμα, με τελικό αποτέλεσμα να μην υπάρχει τελικά Επιστήμη για να εξυπηρετηθεί από τη γλώσσα.

Το βέβαιο, κατόπιν όλων αυτών, είναι ότι ούτε ο αποκλεισμός ούτε η αλόγιστη υιοθέτηση της Αγγλικής, από τα ελληνικά βιοϊατρικά περιοδικά, μπορεί να είναι ουσιαστικά ωφέλιμη για το πλέγμα των συμφερόντων που καλούνται να υπηρετήσουν. Χωρίς αυτό, φυσικά, να σημαίνει ότι οι συντάκτες των ελληνικών βιοϊατρικών περιοδικών πρέπει να αδιαφορούν για την πολιτισμική ευθύνη που έχουν απέναντι στην επιβίωση της γλώσσας μας. Η ευθύνη αυτή επιβάλλει διαρκή ετοιμότητα για αναπροσαρμογή των κανόνων που διέπουν τη χρήση της οποιασδήποτε άλλης γλώσσας από τα ελληνικά έντυπα. Ένας τέτοιος κανόνας είναι η παράθεση, στα αγγλικά άρθρα, των στοιχείων καταλογογράφησης τους στα Ελληνικά (συμπεριλαμβανομένης της περίληψης), κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο που έχει υιοθετηθεί το αντίθετο για τα ελληνικά άρθρα. Αυτό είναι το ελάχιστο

γλωσσικό κριτήριο της ελληνικότητας των βιοϊατρικών περιοδικών.

Οι οποιοσδήποτε, όμως, σκοπιμότητες των συντακτών και των εκδοτών των ελληνικών βιοϊατρικών περιοδικών δεν θα μπορέσουν να εξυπηρετηθούν, αν ο ΕΙΤ δεν έχει προηγουμένως επιτύχει το βασικό στόχο της ύπαρξής του, δηλαδή την υγιή επιστημονική επικοινωνία μεταξύ των Ελλήνων γιατρών, οπουδήποτε κι αν βρίσκονται. Σε πρακτικό επίπεδο, ο ΕΙΤ μπορεί να διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στη συνεχιζόμενη ιατρική εκπαίδευση και στη γενικότερη επιστημονική παιδεία των Ελλήνων γιατρών. Ο ρόλος αυτός είναι απαραίτητα συμπληρωματικός της αντίστοιχης λειτουργίας του διεθνούς ιατρικού Τύπου, όχι μόνο επειδή η μητρική γλώσσα είναι αναντικατάστατη στην εκπαιδευτική διεργασία, αλλά και γιατί κανένα ξένο περιοδικό δεν είναι δυνατό να ασχοληθεί και να λάβει υπόψη τις ανάγκες και τις δυνατότητες της Ελληνικής Ιατρικής.

Από την εικόνα 1 διαπιστώνεται ότι το 6,5% των μελετών που γίνονται στην Ελλάδα και δημοσιεύονται σε περιοδικά του MedLine, αφορά θέματα αμιγώς ελληνικού ενδιαφέροντος. Είναι, μάλιστα, ενδιαφέρον ότι περίπου άλλες τόσες μελέτες, για θέματα που έχουν άμεση σχέση με τον ελληνικό πληθυσμό, έγιναν σε Κέντρα του Εξωτερικού, προφανώς από Έλληνες ερευνητές. Αποτελεί, ομολογουμένως, οξύμωρο φαινόμενο να αναγκάζονται οι Έλληνες γιατροί να καταφεύγουν σε περιοδικά του Εξωτερικού, για να πληροφορηθούν τα αποτελέσματα ερευνών που αφορούν τους ασθενείς τους, οι οποίοι βέβαια καταβάλλουν και το κόστος αυτών των ερευνών. Φυσικά, αυτό το φαινόμενο δεν θίγει τους μεμονωμένους ερευνητές που επιδιώκουν την καλύτερη δυνατή μοίρα των εργασιών τους. Έμμεσα, όμως, και ουσιαστικά προσβάλλει την ελληνική ιατρική κοινότητα, που δεν έχει τα απαραίτητα συλλογικά αντανακλαστικά, ώστε να διαμορφώσει έναν αξιόπιστο ιατρικό Τύπο.

Από όσα εκτέθηκαν παραπάνω, προκύπτει αβίαστα ότι ο ΕΙΤ έχει σαφή λόγο ύπαρξης. Οι στόχοι και η θέση του, μέσα στο πλαίσιο των επικοινωνιακών αναγκών της Ελληνικής Ιατρικής, είναι συγκεκριμένοι και διακριτοί. Το ερώτημα που τίθεται, είναι πώς θα καταστεί δυνατό να προσεγγίσει αυτούς τους στόχους και να καταλάβει τη θέση που του ανήκει. Μια άποψη είναι να αφεθεί να συνεχίσει την ως τώρα πορεία του, με την ελπίδα ότι θα βρει το στίγμα του υπό την πίεση των

εξελίξεων της Ελληνικής Ιατρικής, την ποιότητα της οποίας αντανακλά. Αναμφίβολα, ο ΕΙΤ δεν μπορεί να ξεπεράσει σε ποιότητα την Επιστήμη που υπηρετεί. Αυτό, όμως, δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση που έχουν απέναντί του όσοι διεκδικούν ηγετική θέση στα ιατρικά πράγματα της χώρας και οι οποίοι δεν είναι άλλοι από τις επιστημονικές εταιρείες και τα πανεπιστήμια.

Από πλευράς επιστημονικών εταιρειών, είναι αξιοσημείωτη η προσπάθεια που ανέλαβαν τελευταία η Ιατρική Εταιρεία Αθηνών και η Εταιρεία Ιατρικών Σπουδών να αναθέσουν στο Κέντρο Ιατρικής Πληροφόρησης, Ορολογίας και Τεκμηρίωσης (ΙΑΤΡΟΤΕΚ) την αξιολόγηση των κυκλοφορούντων ιατρικών περιοδικών, ώστε να προκύψει ο κατάλογος των ελληνικών περιοδικών που ακολουθούν τους διεθνώς αποδεκτούς συντακτικούς και εκδοτικούς κανόνες. Επιπλέον, το ΙΑΤΡΟΤΕΚ θα αποδελτιώνει την ύλη αυτών των εγκεκριμένων περιοδικών και θα διαθέτει το περιεχόμενο της βάσης του δωρεάν, συμπεριλαμβανομένων και των αγγλικών περιλήψεων, μέσω Internet (www.mednet.gr/iatrotek). Η προσπάθεια αυτή είναι βέβαιο ότι θα διευκολύνει τη χρήση και τη διάδοση της Ελληνικής Ιατρικής Βιβλιογραφίας. Θα αποτελέσει, επίσης, ένα αξιόπιστο εργαλείο αξιολόγησης των επιστημόνων στη βάση της συμμετοχής τους, με αυτόν τον τρόπο, στο εκπαιδευτικό και στο γενικότερο επικοινωνιακό περιβάλλον της Ελληνικής Ιατρικής.⁷

Κανένας δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι τα ελληνικά πανεπιστήμια πρέπει να αξιολογούν τα υποψήφια μέλη τους με μοναδικό κριτήριο το καταγεγραμμένο στην ελληνική βιβλιογραφία έργο τους. Από την άλλη πλευρά, όμως, θα ήταν επίσης αδιανόητο να μην απαιτούν τη συμβολή τους στην ιατρική παιδεία ενός τόπου που την έχει τόσο ανάγκη και, τελικά, ενός πολιτισμού, από την επιβίωση του οποίου εξαρτάται η ίδια τους η υπόσταση. Και επειδή, σε τελευταία ανάλυση, τους επιστημονικούς και τους πολιτειακούς φορείς δεν τους συναπαρτίζουν άλλοι από τους ίδιους τους επιστήμονες, αυτοί οι τελευταίοι είναι εκείνοι που πρέπει να κατανοήσουν ότι η επιστημονική και η πολιτισμική πραγματικότητα και προοπτική του ΕΙΤ είναι υπόθεση που τους αφορά άμεσα. Όπως είπε ο Louis Pasteur, «η Επιστήμη δεν έχει ούτε πατρίδα ούτε θρησκεία, οι επιστήμονες όμως έχουν και πατρίδα και θρησκεία» και η Ιατρική είναι κομμάτι αυτής της πατρίδας, η οποία μάλιστα έχει γεννήσει και την Ιατρική που τους φιλοξενεί,

όπου γης κι αν βρίσκονται. Ειδικά οι Έλληνες βιοϊατρικοί επιστήμονες της Διασποράς είναι ευπρόσδεκτοι σε μια προσπάθεια αναδιοργάνωσης του ΕΙΤ. Οι συντάκτες των ελληνικών περιοδικών ανέκαθεν τους συμπεριλάμβαναν στις Συντακτικές Επιτροπές τους, επιχειρώντας να τους κινητοποιήσουν και να περιβάλουν, με την όντως αυθεντική παρουσία τους στο διεθνή χώρο, την υπόσταση των περιοδικών. Δεν έχουν παρά να ανταποκριθούν έμπρακτα.

Υπό τις σημερινές συνθήκες του αδήριτου ερευνητικού ανταγωνισμού, η ανάγκη της πατρίδας προβάλλει επιτακτικότερη από ποτέ. Για να λειτουργήσει, όμως, έτσι, τη στιγμή που θα παραστεί η ανάγκη, η πατρίδα αυτή είναι απαραίτητο να υφίσταται και μάλιστα στην καλύτερη δυνατή μορφή της. Όποιος αδιαφορεί για την Ελλάδα και την Ελληνική Ιατρική βαυκαλιζόμενος ότι θα μπορέσει να μεταφυτέψει ξαφνικά σ' αυτήν τα ερευνητικά επιτεύγματα που κατόρθωσε οπουδήποτε, εθελοτυφλεί μπροστά στο ηθικό χρέος του και στο

πραγματικό του συμφέρον. Η τακτική αυτή αποστεώνει και στενεύει επικίνδυνα το ζωτικό επιστημονικό χώρο του Ελληνισμού και καθιστά απάτριδα όποιον σκέφτεται με αυτόν τον τρόπο.

A.Ε. Γερμενής
Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής

Δ. Μιχαηλίδης
Hellenic Medical Journal

1. GIBBS WW. Lost science in the Third World. *Sci Am* 1995:76-83
2. ELLIS SJ. Peer review and conflicts of interest. *J Intern Med* 1995, 237: 219-220
3. WILLIAMS N. Editors seek ways to cope with fraud. *Science* 1997, 278:1221
4. EDITORIAL. Publication by press release. *Nat Med* 1997, 3:701
5. DE JONG JW, SCHAPER W. The international rank order of clinical Cardiology. *Eur Heart J* 1996, 17:35-42
6. GERMENIS AE, KOKKINIDES PA, STAVROPOULOS-GIOKAS C. Nonindexed medical journals in the Web: New perspectives in the medical literature. *Int J Med Informatics* 1997, 47:65-68
7. ΜΟΥΝΤΟΚΑΛΑΚΗΣ ΘΔ. Ο Ελληνικός Ιατρικός Τύπος σε κρίσιμη καμπή. *Αρχ Ελλην Ιατρ* 1999, 16:214-215